

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้น

ร่างพระราชบัญญัติ
ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(การยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษ)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

อ.พ.(ร) ๘/๒๕๖๓

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

www.senate.go.th

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ และได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ และครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาในเบื้องต้น ทั้งนี้ ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎร จะลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และเสนอให้ วุฒิสภาพิจารณาต่อไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ธันวาคม ๒๕๖๓

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้น

จัดทำโดย

นายณัฐ ผาสุข	เลขาธิการวุฒิสภา
ร้อยตำรวจเอกหญิง วิริญญา ประสพสุข	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายโสภณ ชาตบุษย์จาร์	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวกฤตยาพร บัวลังกา	นิติกรปฏิบัติการ
นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์	วิทยากรชำนาญการ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกานต์ น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางกาญจนา ผลาชีวะ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖

**ร่างพระราชบัญญัติ
ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ^๑

๑. เหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑.๑ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรีต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ และได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้นำร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกัน จำนวน ๒ ฉบับ ขึ้นมาพิจารณารวมกันไป ดังนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยนายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ กับคณะ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

(๒) ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยนายเทพไท เสนพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓

ทั้งนี้ ภายหลังจากผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ทั้ง ๓ ฉบับดังกล่าว ได้แถลงหลักการและเหตุผล รวมถึงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแล้ว ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้สั่งเลื่อนการลงมติในร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป ต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวทั้ง ๓ ฉบับ พร้อมกันไป โดยถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา

๑.๒ สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แถลงถึงหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ทั้ง ๓ ฉบับ ตามลำดับ ดังนี้

๑.๒.๑ นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

^๑ สามารถสืบค้นเอกสารแนบระเบียบวาระ เอกสารประกอบการพิจารณา บันทึกการประชุมในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสภาผู้แทนราษฎร ได้จากเว็บไซต์ E-Library ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร <http://library2.parliament.go.th/library/home.html> หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๑ ถึง ๕ ในหน้าที่ ๑๓

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

(๑) ยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๕))

(๒) ยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกาศให้ทองที่ใดเป็นทองที่ทำกรเสพพืชกระท่อมได้โดยไม่เป็นความผิด (ยกเลิกมาตรา ๕๘/๒)

(๓) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อม (ยกเลิกมาตรา ๗๕ วรรคสาม มาตรา ๗๖ วรรคสอง มาตรา ๗๖/๑ วรรคสามและวรรคสี่ และมาตรา ๙๒ วรรคสอง)

สำหรับเหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่ปัจจุบันพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่ในหลายประเทศมิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ประกอบกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๗๒ มิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลและบริบทของสังคมไทยในบางพื้นที่ที่มีการบริโภคพืชกระท่อมตามวิถีชาวบ้าน สมควรยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕

สำหรับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ได้แก่

(๑) สารสำคัญที่พบในพืชกระท่อมสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ เช่น ใช้ผลิตยาแก้ปวดทดแทนการใช้มอร์ฟีน (morphine) โดยมีข้อมูลว่ามูลค่าทางการตลาดของยาระงับปวดประเภทมอร์ฟีน มีมูลค่าประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี ซึ่งหากพืชกระท่อมได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจะสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อยาจากต่างประเทศได้

(๒) สามารถนำพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งหากได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจะสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน จะเห็นได้จากในการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด ครั้งที่ ๔๐ (ASEAN Senior Officials on Drug Matters - ASOD) ในระหว่างวันที่ ๒๗ ถึงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ คณะกรรมการยาเสพติดแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (National Narcotics Board of the Republic of Indonesia-BNN) ได้ให้ข้อมูลว่า เกษตรกรในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Indonesia) ที่ปลูกพืชกระท่อมและส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา (United States of America) ในอัตราไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ ต้นต่อเดือน มีราคาจำหน่ายพืชกระท่อมกิโลกรัมละ ๑๖ ดอลลาร์สหรัฐ (USD) แสดงให้เห็นว่า พืชกระท่อมเป็นพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันได้ตรวจพบสารปนเปื้อนในพืชกระท่อมของสาธารณรัฐอินโดนีเซียส่งผลให้เกิดปัญหาในการส่งออก

(๓) ลดคดีความอาญาและภาระค่าใช้จ่ายในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งในประเด็นนี้มีข้อมูลว่า ในการดำเนินคดีอาญามีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นประมาณ ๗๖,๐๐๐ บาทต่อคดี
 หนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) มีข้อสังเกตว่า หากรัฐบาลมีนโยบายที่จะยกเลิกพีชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ควรกำหนดให้กระทรวงสาธารณสุขในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการควบคุมดูแลวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และยาเสพติดให้โทษเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการควบคุมพีชดังกล่าว รวมทั้งให้มีกฎหมายควบคุมพีชดังกล่าวเป็นการเฉพาะด้วย

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกาข้างต้น และเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและต่อเนื่องในการดำเนินการ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ดำเนินการ ยกร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. เพื่อควบคุมพีชกระท่อมโดยมีมาตรการป้องกัน มิให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงพีชกระท่อมและการป้องกันมิให้มีการนำพีชกระท่อมไปใช้ในทางที่ผิด ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องไปแล้วจำนวน ๓ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๐ ถึงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๓ และครั้งที่ ๓ เป็นการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๓ โดยมีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน ๑,๔๐๗ ราย สำหรับผลการรับฟังความคิดเห็น มีผู้เห็นด้วย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๙๓.๗ แบ่งออกเป็นเห็นด้วยโดยมีเงื่อนไข ให้มีกฎหมายควบคุมจำนวนร้อยละ ๕๘.๑ และเห็นด้วยโดยไม่ต้องมีกฎหมายควบคุมจำนวน ร้อยละ ๓๕.๖ ต่อมา คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ อนุมัติหลักการ ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และส่งให้คณะกรรมการ กฤษฎีกาตรวจพิจารณาซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการประชุมครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่กำหนดประเภทยาเสพติดให้โทษ โดยการตัดคำว่า “กระท่อม” ออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๕))

(๓) ยกเลิกหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่อาจมีมติให้รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุข โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการดังกล่าวประกาศให้ท้องที่ใดเป็นท้องที่ ที่ทำการเสฟพีชกระท่อมได้โดยไม่ต้องเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิกมาตรา ๕๘/๒)

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 (คณะรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เสนอ
 รวมจำนวน ๓ ฉบับ)

(๔) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๕ ยกเลิกมาตรา ๗๕ วรรคสาม)

(๕) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานมีพืชกระท่อม ไว้ในครอบครอง (ร่างมาตรา ๖ ยกเลิกมาตรา ๗๖ วรรคสอง)

(๖) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๗ ยกเลิกมาตรา ๗๖/๑ วรรคสาม และวรรคสี่)

(๗) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้เสพ พืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๘ ยกเลิกมาตรา ๘๒ วรรคสอง)

๑.๒.๒ นายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ ได้ชี้แจงหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ต่อที่ประชุม สภาผู้แทนราษฎร สรุปสาระสำคัญได้ว่า ให้ยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๕ เนื่องจากบริบทและวิถีชีวิตของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย มีการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานสด การนำไปเป็นส่วนผสมในการชงชา และการนำไปต้ม ทั้งนี้ เพื่อการบริโภคเป็นยาบำรุงร่างกายของชาวสวน และผู้ใช้แรงงาน

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันพบว่าการนำพืชกระท่อมจากประเทศมาเลเซียเข้ามา ในประเทศไทย เนื่องจากประเทศมาเลเซียมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยและไม่มีการควบคุม การปลูกพืชกระท่อม ส่งผลให้ประเทศไทยเสียประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ประกอบกับประเทศไทย มีกฎหมายห้ามการนำเข้า ส่งออก จำหน่าย และครอบครองพืชกระท่อมโดยไม่ได้รับอนุญาต และจำกัดการใช้พืชกระท่อมโดยเฉพาะในสาขาวิชาชีพเวชกรรม ทันตกรรม และการแพทย์แผนไทย ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น แต่ในความเป็นจริง ประชาชนใช้พืชกระท่อมในวิถีชีวิตมาอย่างยาวนาน ซึ่งจะเห็นได้จากมีการนำพืชกระท่อมมาใช้ในการรักษาโรคตามตำราการแพทย์แผนโบราณ เช่น ระวังอาการไอ ปวดฟัน ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ รักษาสมานแผลในปาก อีกทั้งยังสามารถสกัด สารแอลคาลอยด์ (Alkaloid) จากพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์แผนปัจจุบันอีกด้วย

นอกจากนี้ พืชกระท่อมมิได้ถูกกำหนดให้เป็นยาเสพติดในกฎหมายต่างประเทศ อันได้แก่ อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๗๑ และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบ ค้ายาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘ ทั้งนี้ จากการสืบค้นข้อมูล เกี่ยวกับการควบคุมพืชกระท่อมในแต่ละประเทศพบว่า มีประเทศที่ไม่ควบคุมพืชกระท่อม จำนวน

๔๘ ประเทศ ประเทศที่มีการควบคุมพืชกระท่อมแต่ไม่ได้บังคับใช้กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ จำนวน ๑๗ ประเทศ และประเทศที่มีการควบคุมพืชกระท่อมโดยการตรากฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษในลักษณะเช่นเดียวกับประเทศไทย จำนวน ๕ ประเทศ

ดังนั้น จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าพืชกระท่อมมิใช่ยาเสพติด แต่เป็นพืชที่สร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่กำหนดประเภทยาเสพติดให้โทษ โดยการตัดคำว่า “กระท่อม” ออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๕))

(๓) ยกเลิกหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่อาจมีมติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการดังกล่าวประกาศให้ท้องที่ใดเป็นท้องที่ที่ทำการเสฟพืชกระท่อมได้โดยไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิกมาตรา ๕๘/๒)

(๔) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิกมาตรา ๗๕ วรรคสาม)

(๕) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานมีพืชกระท่อมไว้ในครอบครอง (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิกมาตรา ๗๖ วรรคสอง)

(๖) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิกมาตรา ๗๖/๑ วรรคสาม และวรรคสี่)

(๗) ยกเลิกบทกำหนดโทษและอัตราโทษสำหรับความผิดฐานเป็นผู้เสฟพืชกระท่อม (ร่างมาตรา ๔ ยกเลิกมาตรา ๙๒ วรรคสอง)

๑.๒.๓ นายเทพไท เสนพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ ได้มอบหมายให้นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้ชี้แจงหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายเทพไท เสนพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร สรุปสาระสำคัญได้ว่า เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

(๒) กำหนดให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษมีหน้าที่ให้ความเห็นชอบต่อผู้อนุญาตในการอนุญาตให้ผลิตพืชกระท่อมตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) (ร่างมาตรา ๓ เพิ่มความเป็น (๖/๕) ของมาตรา ๑๓)

(๓) กำหนดให้กรณีเจ้าบ้านตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรผลิตพืชกระท่อมในที่อยู่ที่ตนมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือนจำนวนไม่เกินหนึ่งตันให้กระทำได้เมื่อได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔ เพิ่มความเป็น (๔) ของมาตรา ๒๖/๒)

(๔) กำหนดให้คุณสมบัติของผู้ขออนุญาตในกรณีพืชกระท่อม ตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๖/๕ วรรคสาม)

(๕) กำหนดหน้าที่ผู้รับอนุญาตผลิตพืชกระท่อมตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) ให้มีหน้าที่ควบคุมการใช้พืชกระท่อมในครัวเรือนให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต รายงานการใช้พืชกระท่อม แจ่งเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบกรณีพืชกระท่อมถูกโจรกรรม สูญหาย หรือถูกทำลาย รวมถึงการเลิกผลิตพืชกระท่อม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๔/๑)

(๖) กำหนดให้การเสพพืชกระท่อมตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๖/๒ (๔) ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๕๘ (ร่างมาตรา ๗ ยกเลิกมาตรา ๕๘ วรรคสอง)

(๗) กำหนดวิธีการเกี่ยวกับการพิจารณาคำขอผลิตพืชกระท่อมที่ได้ยื่นไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา โดยให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งให้ผู้ยื่นคำขอดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๘)

(๘) กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๙)

สำหรับเหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากปัจจุบันพืชกระท่อมถูกจัดเป็นยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งขณะนี้หลายอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยยาเสพติดให้โทษนั้นก็ได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องควบคุมตามอนุสัญญาแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังปรากฏผลการวิจัยว่าสารสกัดจากพืชกระท่อมมีประโยชน์ทางการแพทย์เป็นอย่างมากซึ่งหลายประเทศทั่วโลกได้แก้ไข

เพิ่มเติมกฎหมายเพื่อเปิดโอกาสให้มีการอนุญาตให้ประชาชนใช้พืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในการรักษาโรคได้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถปลูกพืชกระท่อมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในครัวเรือน โดยให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของบ้านสามารถปลูกพืชกระท่อมในที่อยู่ที่ดินมีชื่อในทะเบียนบ้านจำนวนไม่เกินครัวเรือนละหนึ่งต้น เพื่อประโยชน์ในทางอื่นนอกจากประโยชน์ของทางราชการ การแพทย์ การรักษาผู้ป่วย หรือการศึกษาวิจัยและพัฒนา

ทั้งนี้ สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความแตกต่างจากร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี และนายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ กับคณะ ในประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) การอนุญาตให้ประชาชนสามารถปลูกพืชกระท่อมได้ครัวเรือนละไม่เกิน ๑ ต้น

(๒) การปลูกพืชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจต้องดำเนินการโดยวิสาหกิจชุมชนและต้องขออนุญาตต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

(๓) การแปรรูปพืชกระท่อมในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสกัดในรูปแบบเม็ดแคปซูล ยาแก้โรคเบาหวาน ยาแก้โรคความดัน ยาแก้ไอ ยาลดความอ้วน หรือชากระท่อม จะต้องขออนุญาตต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)

(๔) การใช้พืชกระท่อมเพื่อเป็นส่วนผสมของยาเสพติดให้โทษยังคงต้องเป็นไปตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจต้องมีการออกกฎกระทรวงหรือข้อกำหนดเพื่อใช้ในการควบคุมพืชกระท่อมต่อไป

๒. การอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หลังจากที่นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม นายพยม พรหมเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ และนายธีรภัทร พริ้งศุลกะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ ได้ชี้แจงหลักการและเหตุผลประกอบการเสนอร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๒.๑ ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญระดับประเทศและมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาเพิ่มมากขึ้น การยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ อาจทำให้เกิดปัญหาจากการใช้พืชกระท่อม เช่น การนำพืชกระท่อมไปใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตสารเสพติดให้โทษประเภทอื่น การเพาะปลูกโดยไม่มีการควบคุม การเข้าถึงพืชกระท่อมโดยเฉพาอย่างยิ่งในเด็กและเยาวชน และการเยียวยาผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อมก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเหล่านี้จะต้องมีมาตรการและแนวทางในการกำกับดูแลและควบคุมอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จะต้องสอดคล้องกับบริบทและสภาพแวดล้อมของสังคมไทยที่มีการใช้พืชกระท่อมในรูปแบบ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งรัฐบาลจะต้องมีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อม ทั้งในทางการแพทย์ การพาณิชย์ และการอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ

๒.๒ ปัจจุบันแนวทางในการปราบปรามยาเสพติดของโลกได้เปลี่ยนแปลงจาก แนวทางในการทำสงครามกับยาเสพติดเป็นแนวทางในการลดโทษและใช้กลไกของกฎหมาย เพื่อควบคุมการขออนุญาตเพื่อให้ยาเสพติดบางประเภทเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะเห็นได้ จากประเทศในทวีปยุโรปหรือทวีปอเมริกาใต้ได้ยกเลิกยาเสพติดบางประเภทโดยมีแนวคิดที่ว่า “ผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วย” มิใช่ผู้ต้องหา แนวคิดดังกล่าวทำให้ลดปริมาณนักโทษในเรือนจำ และยังเป็น การฟื้นฟูบุคคลให้กลับคืนสู่สังคมได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศไทย ได้ดำเนินการตามแนวคิดดังกล่าวโดยการยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๕ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรจะต้องมีแนวทาง หรือมาตรการในการกำหนดการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของภาคเอกชนอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อย

๒.๓ การจดทะเบียนสิทธิบัตรกรรมวิธีและสารสำคัญที่สกัดได้จากพืชกระท่อม ในประเด็นนี้มีข้อมูลว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ บริษัทผู้ประกอบการรายหนึ่งของประเทศญี่ปุ่นได้วิจัย ร่วมกับคณะเภสัชศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศไทยและยื่นคำขอรับสิทธิบัตร สารและอนุพันธ์ที่ได้จากใบกระท่อมที่มีชื่อว่า “สิทธิบัตรอนุพันธ์ของสารสกัด Mitragynine จากใบกระท่อม กระบวนการผลิต ยา และการนำไปใช้รักษาโรคในคนและสัตว์” และยังสามารถยื่น คำขอรับสิทธิบัตรตามสนธิสัญญาความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (Patent Cooperation Treaty : PCT) เพื่อขอรับความคุ้มครองการประดิษฐ์ในประเทศที่เป็นภาคีสมาชิก แม้สิทธิบัตรดังกล่าวจะไม่ได้ ส่งผลห้ามเพาะปลูกหรือใช้ใบกระท่อมเพื่อการบริโภค แต่หากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือประชาชน จะมีการพัฒนาต่อยอดทางเศรษฐกิจอาจเป็นการละเมิดสิทธิบัตรดังกล่าว ตามสนธิสัญญาความร่วมมือด้านสิทธิบัตรฯ ได้ ดังนั้น การเสนอร่างพระราชบัญญัติยาเสพติด ให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จะต้องมีการดำเนินการทางกฎหมายอื่น ๆ เพื่อป้องกันการนำพืชกระท่อม ไปใช้ประโยชน์ในลักษณะเฉพาะกลุ่มบุคคล

๒.๔ แม้ในปัจจุบันจะมีผลการวิจัยแล้วว่า ใบพืชกระท่อมสามารถนำไปใช้ได้ อย่างปลอดภัยและเกิดประโยชน์ ซึ่งสารสำคัญที่พบในพืชกระท่อม ไม่ว่าจะเป็นสารแอลคาลอยด์ (Alkaloid) หรือสารไมทราจีนิน (Mitragynine) ที่มีฤทธิ์ในการระงับการปวดในลักษณะเช่นเดียวกับ มอร์ฟีน (Morphine) และผลงานวิจัยของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีผลการวิจัยว่า สารกลุ่มแอลคาลอยด์ (Alkaloid) ที่อยู่ในใบกระท่อมพบสารไมทราจีนิน (Mitragynine) ร้อยละ ๖๖ หากสามารถสกัดสารดังกล่าวออกมาได้จะเกิดประโยชน์อย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีมาตรการในการควบคุมและป้องกันการใช้พืชกระท่อมไปในทางที่ผิด และเกิดอันตราย โดยมาตรการดังกล่าวควรจะต้องผ่านการทดสอบในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้วย กล่าวคือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในฐานะเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้อง กำหนดปริมาณการใช้พืชกระท่อมเพื่อการบริโภคหรือการใช้เพื่อเป็นยารักษาโรค ทั้งนี้ เพื่อให้เกิด ความชัดเจนในการใช้พืชกระท่อมซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและผู้ประกอบการ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาที่มีบทบาทในด้านการควบคุมแล้ว ยังมีบทบาทในด้านการ ส่งเสริม จึงจำเป็นที่จะต้องออกกฎหมายลำดับรองเพื่อส่งเสริมการนำพืชกระท่อมมาใช้ ให้เกิดประโยชน์ทั้งในทางอาหาร ยาหรือเวชภัณฑ์ และเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ในส่วนของ มหาวิทยาลัยควรจะต้องมีการวิจัยเกี่ยวกับพืชกระท่อมให้มากยิ่งขึ้นเพื่อสร้างความรับรู้และเข้าใจ เกี่ยวกับประโยชน์ของพืชกระท่อมให้แก่ประชาชนอย่างชัดเจน

๒.๕ เหตุผลของร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ที่ระบุว่า “ในหลายประเทศมิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติด ให้โทษ ประกอบกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ และพิธีสารแก้ไข อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๗๒ มิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติด ให้โทษ” นั้น เมื่อพิจารณาในขณะที่มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และกำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ กฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าว นั้น ได้ใช้บังคับอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้น เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ จึงยังไม่มี ความชัดเจน เพียงพอ นอกจากนี้ ในหลายประเทศพืชกระท่อมเป็นเวชภัณฑ์ที่ต้องควบคุม แต่ไม่ได้กำหนดให้เป็น ยาเสพติดให้โทษ ในขณะที่ประเทศไทยจะยกเลิกพืชกระท่อมเพื่อให้เป็นพืชเศรษฐกิจหรือเวชภัณฑ์ ก็ยังไม่มี ความชัดเจน และไม่มีมาตรการในการควบคุม

๒.๖ การยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ อาจทำให้มีอัตราการเสพยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น และเมื่อเปิดเสรีพืชกระท่อมแล้ว อาจพบปัญหาจุดคัดกรองหรือด่านตรวจของตำรวจหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องที่อาจไม่มีประสิทธิภาพและปริมาณที่เพียงพอในการตรวจคัดแยกประเภทยาเสพติด แต่ละชนิด

๒.๗ ในการพิจารณาของคณะกรรมการในวาระที่สองควรนำร่างพระราชบัญญัติ พืชควบคุมเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ พ.ศ. ตามรายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้กัญชา กัญชง และกระท่อมอย่างเป็นระบบ สภาผู้แทนราษฎร มาใช้ประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๒.๘ ในขณะที่ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวล กฎหมายยาเสพติด พ.ศ. และร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด สภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สอง หากพิจารณาแล้วเสร็จ อาจส่งผลให้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

กว่า ๒๔ ฉบับ รวมทั้งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ด้วย แต่หากการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้วเสร็จก่อน ก็จะสามารถนำสาระสำคัญ ที่ได้รับการแก้ไขนี้ไปใช้ในการพิจารณาร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. เพื่อให้เกิด ความสอดคล้องกัน ดังนั้น ควรทบทวนความในร่างมาตรา ๒ ที่บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้ บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป” โดยอาจแก้ไข ให้พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๒.๙ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ไม่ได้บัญญัติ บทเฉพาะกาลรองรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อมก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีผลใช้บังคับ ดังนั้น การพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในวาระที่สองควรจะต้องพิจารณา เกี่ยวกับความจำเป็นในการกำหนดบทเฉพาะกาลดังกล่าวด้วย

๓. นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้ตอบชี้แจง ดังนี้

ประเทศไทยมีกฎหมายว่าด้วยพืชกระท่อมตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ซึ่งรัฐบาลในขณะนั้น ได้มีนโยบายเปิดเสรีการสูบฝิ่น อนุญาตให้มีการขึ้นทะเบียนฝิ่น และเก็บภาษีฝิ่น จึงทำให้ประชาชน หันมาใช้พืชกระท่อมทำให้ความนิยมฝิ่นลดลง รัฐบาลจึงออกกฎหมายห้ามมิให้มีการเสพ พืชกระท่อม แต่ในปัจจุบันเนื่องจากพืชกระท่อมอยู่คู่กับวิถีชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในภาคใต้ของประเทศไทย จึงได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบข้อมูลผลกระทบระหว่างเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และบุหรี่ยกกับพืชกระท่อมพบว่า ไม่พบคดีเกี่ยวกับการขบขี้ยานพาหนะ ทะเลาะวิวาท หรืออาชญากรรมจากการเสพพืชกระท่อม แต่คณะรัฐมนตรีก็ยังมีประเด็นข้อห่วงใยเกี่ยวกับการ เข้าถึงพืชกระท่อมของเด็กและเยาวชน รัฐบาลโดยกระทรวงยุติธรรมจึงกำหนดให้ มีการจัดโครงการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในหลายจังหวัด แต่เนื่องจากสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) จึงมีความจำเป็นต้องชะลอโครงการดังกล่าว ออกไปก่อน

ทั้งนี้ ประเด็นที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับมาตรการในการควบคุม และป้องกันการใช้พืชกระท่อมนั้น กระทรวงยุติธรรมได้ยกร่างและเสนอร่างพระราชบัญญัติ พืชกระท่อม พ.ศ. ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

จากนั้น นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้มอบหมายให้ นายวิชัย ไชยมงคล เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม ตอบชี้แจง สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) ประเด็นเหตุผลความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นผู้เสนอ และประกาศบังคับใช้แล้วมีจำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ สำหรับการกำหนดให้ พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษเป็นไปตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งไม่ได้ เป็นกฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นผู้ร่าง แต่เนื่องจาก สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายว่าด้วย ยาเสพติดจึงต้องใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติดทุกฉบับโดยมีต้องคำนึงถึงหน่วยงานผู้เสนอ กฎหมาย

เหตุผลในการยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ นอกจาก จะมีเหตุผลตามที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว ยังมีเหตุผลเพิ่มเติมอีก ๒ ประการ คือ ประการที่ ๑ จากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยพิเศษว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลก ๒๐๑๖ (United Nations General Assembly Special Session on Drug ๒๐๑๖ : UNGASS ๒๐๑๖) ที่ได้กำหนดการแก้ไขปัญหายาเสพติดแนวใหม่ โดยมีนโยบายว่า “คนเสพคือผู้ป่วย” และประการที่ ๒ เพื่อให้สามารถนำพืชกระท่อมมาใช้ ประโยชน์และวิจัยในทางการแพทย์ได้

(๒) ประเด็นความพร้อมและประสิทธิภาพในการตรวจหาสารเสพติด

ในปัจจุบัน การตรวจหาสารเสพติดที่ไม่ได้อยู่ในร่างกายจะมีหลักการในการตรวจสอบ เมื่อพบสิ่งผิดปกติเป็นสารประเภทใดก็จะใช้ชุดทดสอบอย่างง่าย (test kit) ในการตรวจสอบ เบื้องต้น ซึ่งในแต่ละชุดทดสอบจะมีน้ำยาที่ใช้ในการทดสอบสำหรับสารเสพติดแต่ละประเภท แตกต่างกันไป หากผลการทดสอบดังกล่าวปรากฏผลว่าเป็นยาเสพติด ก็จะมีการนำสารเสพติดดังกล่าว ไปตรวจวิเคราะห์ในห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง หากผลการตรวจวิเคราะห์ ในห้องทดลองฯ พบว่าเป็นสารเสพติดให้โทษประเภทใดประเภทหนึ่งจึงจะมีการดำเนินคดี กับผู้ต้องหาตามลำดับขั้นตอนต่อไป สำหรับการตรวจหาสารเสพติดในร่างกายโดยการตรวจ จากปัสสาวะจะมีอุปกรณ์ในการตรวจลักษณะเช่นเดียวกับอุปกรณ์ตรวจการตั้งครรภ์โดยมีน้ำยา ที่ใช้ในการทดสอบสำหรับสารเสพติดแต่ละประเภทแตกต่างกันเช่นกัน

(๓) ประเด็นมาตรการในการควบคุมและป้องกันการนำพืชกระท่อมไปใช้ ในทางที่เป็นโทษ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ยกร่างและเสนอ ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีบทบัญญัติที่กำหนด ห้ามมิให้เด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เสพพืชกระท่อมโดยเด็ดขาด และห้ามมิให้มีการจำหน่าย พืชกระท่อมในสถานศึกษาและสถานที่ที่มีความเสี่ยงสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งปัจจุบัน ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อมฯ คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่าง

การพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จึงบัญญัติให้พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน

(๔) ประเด็นการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดและผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับพืชกระท่อม เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับ

การดำเนินการกับผู้กระทำความผิดและผู้ที่ได้รับโทษในคดีเกี่ยวกับพืชกระท่อม ก่อนที่กฎหมายมีผลใช้บังคับจะเป็นไปตามหลักกฎหมายสากลที่ว่า “Nullum Crimen Nulla Poena Sine Lege” เป็นหลักที่กำหนดว่า ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ หากไม่มีกฎหมาย ซึ่งในประเทศไทย ได้มีการบัญญัติหลักกฎหมายดังกล่าวไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๒ บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง”

ดังนั้น เมื่อร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีผลบังคับใช้แล้ว บุคคลที่ได้กระทำความผิดดังกล่าว นั้น จะพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และบุคคลที่ได้รับโทษอยู่ ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง ตามความในมาตรา ๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๔. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ

มติ : ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียง ๓๓๑ เสียง ไม่รับหลักการ ๒ เสียงงดออกเสียง ๔ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๑ เสียง และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญจำนวน ๒๕ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สองชั้นคณะกรรมการวิสามัญ โดยให้ใช้ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ฉบับที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอเป็นหลักในการพิจารณา มีกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

๑. ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระ
ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๕
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓
<http://edoc.parliament.go.th/Meeting/MeetingViewer.aspx?id=๖๔๐>

๒. เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ของสำนักวิชาการ สำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒
ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓
<https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/๕๖๕๙๑๖>

๓. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓
http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=๙๖๕๒&mid=๔๒๔๔

๔. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๙
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓
http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=๙๗๐๒&mid=๔๒๔๕

๕. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)
วันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓
http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=๙๗๐๑&mid=๔๒๔๕

